

1889 2014

125 JAAR
UNIE VAN UTRECHT

Stavět mosty

Pozdrav biskupů Utrechtské unie
při příležitosti 125. výročí jejího založení.

Stavět mosty

Pozdrav biskupů Utrechtské unie při příležitosti 125. výročí jejího založení.

“Utrechtská unie je společenstvím církví a biskupů stojících v jejich čele, kteří jsou rozhodnutí zachovávat a dále předávat víru, kult a podstatnou strukturu nerozdělené Církve prvního tisíciletí.”

Tak zní první věta Statutu Utrechtské unie a vedeni tímto úmyslem se setkali biskupové 24. září 1889 v utrechtské biskupské rezidenci. Chtěli si být vzájemně společenstvím a chtěli, aby se jejich církve vzájemně vnímaly jako sesterské. Základ jejich společenství našli v pojetí Vincence Lerinského:

“Chceme zachovávat to, co bylo věřeno všude, vždy a všemi; protože to je vpravdě a skutečně katolické.”

Biskupové tím chtěli ukázat, že soukromé názory nemohou být jednostranně prohlašovány za pravdu, protože tím by bylo společenství zničeno. Pravda je společným úkolem a hledáním ve společenství. K tomuto hledání jsou lidé povoláni samotným Bohem, který jim dává příležitost, aby povzbuzeni Duchem mohli cestou následování Ježíše nalézat „pravou lásku“. Toto hledání je cestou církve jakožto společenství, ke které jsou v zásadě povoláni všichni lidé. Církev je společenstvím a z tohoto důvodu jsou odloučení, jejichž výsledkem jsou starokatolické církve, pocítována ještě stále jako rány. Postupem let se zahojily, ale přesto jsou jako jizvy. Kdo věří ve smíření, které nám bylo ukázáno v Ježíši, nehledá odloučení, nýbrž společenství. Proto též skrze bolestné odloučení k nám hovoří Pán a zve nás, abychom přese všechno byli svědky smíření a společenství. To byla motivace biskupů před 125 lety, o to nám jde i dnes. Tato skutečnost je určující pro naše povolání, naši misi a naši spiritualitu.

Uskutečňování jednoty

O rozdělení církve nikdo neusiloval. Ale bylo tomu tak, že zde existoval určitý úhel pohledu církve a tento úhel pohledu nakonec byl důvodem rozdělení. Východiskem i cílem bylo hlásání evangelia a byl zastáván názor, že církevní realita činila hlásání obtížným. Rozdíly mezi křesťany i strach mnohých katolických kruhů před moderním vývojem stál tomuto hlásání v cestě. Možnost vytváření alternativy k oběma bodům spatřovali v návratu k víře staré církve. Podle jejich mínění cesta ústupu se ze společnosti či negování vědeckých či kulturních otázek nevede ke spáse. Kromě toho tito katolíci druhé poloviny 19. století kladou otázku, do jaké míry jsou církevní odloučení ještě smysluplná. Zastupovali významnou skupinu katolíků, které navzájem pojila starokatolická myšlenka. Starokatolické hnutí bylo vlastně ekumenickým hnutím před tím, než byl tento pojem poprvé formulován, a pokoušelo se od počátku aktivně znovu vytvářet jednotu s ortodoxními církvemi a Anglikánským společenstvím.

Pro starokatolické hnutí bylo otázkou přežití se ustavit v některých zemích jako místní katolické církve. To byl nejdříve případ Švýcarska a Německa. Spolu s nizozemskou církví, která vznikla jinak, avšak ve snahách tohoto hnutí se poznala, se tyto církve chopily iniciativy k vytvoření mezinárodního svazku starokatolických církví: Utrechtské unie. Další církve se později k této Utrechtské unii připojily. Zůstává smutnou skutečností, že právě ti, kteří se cítili povoláni bojovat za jednotu Církve, byli odloučeni od církve, kterou tak milovali. To je snad i důvod, proč tyto církve ani Utrechtská unie nikdy neměly velké mocenské ambice. V rámci světové Církve jsme si přáli být vždy těmi, kdo umožňují větší spolupráci a společenství různých církví. Unie chtěla stavět mosty a být centrem setkávání křesťanů různých tradic. Tímto způsobem chtěla přispívat k ekumenickému ideálu jednoty křesťanů. Utrechtská unie se až do dneška zasazuje za ekumenu. Vedle toho, že je přirozeně přístupna novým členům, angažuje se i v dialogu s velkými křesťanskými tradicemi a chtěla by být místem setkávání pro křesťany, kteří hledají vzájemné společenství v katolickém pohledu staré Církve.

Vize pro Církev

Starokatolická církev se ve své ekleziologické identitě a teologické programovosti orientuje podle vzoru staré Církve. Jde přitom o zachovávání kontinuity s apoštolským původem Církve. Zásadní význam přitom mají tři následující body:

Církev je společenstvím spásy, protože v ní se uskutečňuje spása darovaná Bohem lidem. Protože spása musí být konkrétně zakusitelná (jinak by nebyla spásou), uskutečňuje se v lidských konkrétních životních okolnostech. Proto je církev vždy církví místní, jakož i koncilárním společenstvím místních církví. Spása je „smířením“. Jde o smíření, jak nám bylo Bohem darováno v Kristu Ježíši a souvisí se smířením člověka se sebou samotným, mezi lidmi navzájem i se smířením s Bohem. Církev je službou smíření, které působí Bůh. Tato služba je rozhodující pro misijní poslání církve. Smíření způsobuje společenství. Eucharistie je pramenem a výrazem církve chápané jakožto společenství, jenž je slavena biskupem stojícím v čele případně knězem ve spojení s ním. Úřad je nutno chápat jako spojení místní církve s jejím počátkem a jakožto znamení jednoty.

Při budování společenství jsme se nechali vést některými významnými přesvědčeními staré Církve. Když se hovoří o univerzalitě křesťanského poselství, jejíž přijetí je v zásadě možné pro všechny kultury v jejich odlišných formách, pak právě starocírkevní model *communio* místních církví nabízí možnost zakoušet jak jednotu v podstatných ohledech, tak i různost forem církevního života. Přijímání odlišnosti druhých a jiných kultur je přitom základním předpokladem toho, aby církevní *communio* vůbec fungovalo ve smyslu solidárního společenství, které umožňuje zakusit smíření a spásu. Totéž platí pro zde nezbytné procesy výměny a komunikace. Ty jsou pro zdar společenství víry rovnoprávných a rovnocenných místních a národních církví přímo konstitutivní. Tato komunikace uvnitř místních církví a dále na úrovni *communio* je pro zdar společenství nezbytná.

Duchovní cesta

Katolicita církve není v první řadě teologickým stanoviskem, ale vírou, že Duch svatý ve vztahu lidí celého světa nám má co říci. Naše tradice nám nedává snad jen několik zajímavých ideologických principů, které by naše církev jen vnějškově zdobily. Nikoli, nabízí nám umění, které potřebujeme, abychom se mohli odvážit do života a do světa. Naše tradice nás zve brát lidi a svět tak vážně, jak tak činí Pán Bůh.

Ve starokatolickém způsobu křesťanského bytí existují tři klíčová témata: otevřenost, provázanost a účast.

Nejdříve slovo k otevřenosti. Mohli bychom ji překládat jako potřebu upřímnosti (autenticity), jež je starokatoličkám a starokatolíkům tak drahá. Nestačí jim jednoduché odpovědi. Žijí život takový, jaký je. Uprostřed života chtějí slyšet Boží slovo. Chtějí uskutečňovat dialog mezi Božím slovem, situací, ve které se lidé nacházejí, a světem. Víra koneckonců není jistou a uzavřenou záležitostí.

Provázanost je druhým klíčovým tématem. To nejkrásnější, co se člověku může přihodit, je dokázat se spojit s lidmi, kteří se poohlíží po souputnících. I v tom může člověk zakusit spojení s Bohem. Bůh se cele spojil s lidmi. Spojenost znamená také být k dispozici. Kdo se stal souputníkem druhého, je mu k dispozici, aby spolu drželi hlídku a vyhlíželi novou životní kvalitu a společně na ní pracovali. Spolu s Bohem doufáme, že lidský život a život lidského světa bude více a více nabývat „kvalitu království.“ Kvalita přímo souvisí s odpouštěním, smířováním se, vytvářením místa pro druhého, poskytováním si šancí, s jednotou a pokojem.

Bůh přitom jde před námi a proto víra není ničím jiným než „spolupůsobením s Bohem.“ Trojjediný Bůh je spojeností v sobě. Věřit znamená přijmout pozvání účasti na této spojenosti. Účast na Božím bytí ve spojenosti: to je víra. To je třetí téma. Moci se účastnit na této Božské spojenosti je čistou milostí: je darem, darem pro život! Církev je výrazem tohoto života ve spojenosti.

Zmrtvýchvstalý Pán je hlavou Církve, protože bez jeho vedení nemáme směr. On je tím, od kterého se učíme lásce. Duch Boží je tím, kdo dává našim srdcím milovat. Duch dává každému zvláštní dary, které významně přispívají k budování celku, takže Církev ve světě vydává svědectví o „kvalitě království!“ To nepřichází z nás samotných: dostává se nám toho vždy nově, když v Ježíšově jménu lámeme chléb a sdílíme kalich. Pak jsme vždy nově přetavováni v jeden lid, který smí žít z Boží lásky.

Od Církve smíme očekávat, že vypráví Ježíšův příběh a přitom jej i aktivně žije. K tomu je třeba velké otevřenosti, jež vede ke spojenosti a k silnému spolupůsobení s Bohem.

Aktuální povolání Utrechtské unie

Starokatolické církve jsou povolány k tomu, aby přispívaly ke katolicitě Církve. Základní podmínkou pro realizaci tohoto povolání je možnost zakoušení síly „spirituality společenství“ uvnitř obce a diecéze. Tak si uvědomujeme, jak přispívat celé Církvi, univerzální Církvi. Sami dokážeme zakoušet, jak tato spiritualita otevřenosti, provázanosti a účasti vzájemně propojuje naše církve: v rámci sesterských církví Utrechtské unie, ale také s anglikánskými církvemi a s Filipínskou nezávislou církví. Stejně tak i v našem dialogu s pravoslavnými, římskými katolíky, Starokatolickou církví mariavitů, Mar Thoma církví v Indii a Švédskou církví. Tato spiritualita je příspěvkem k jednotě a katolicitě Církve. Starokatolíci existují, aby „Církev mohla být katoličtější“: to znamená mít vztah současně k Zemi, jakož i k nebesům.

Kdyby člověk chtěl mluvit o „starokatolickém charismatu“, pak půjde o vynasazení se o to, aby víra měla vždy co dočinení se vztahovostí a silným zaujetím, s Boží vztahovostí a Božím silným zaujetím, jehož jsme jako Církev účastni. To je esencí spirituality „Trojice“ otevřenosti-provázanost-účasti.

Cítíme, že tento způsob přístupu ke světu a církvi je jinými křesťany oceňován. Je to znamení toho, že i v této oblasti univerzální Církve ještě pro starokatolické církve existuje povolání. Proto není významná jen naše

spolupráce uvnitř Utrechtské unie, ale také naše společná ekumenická práce. To znamená, že se musíme chopit iniciativ k vytváření nových partnerství s církvemi a aktivně hledat rozšiřování našich ekumenických dohod. To znamená, že i v mezinárodní ekumenické oblasti musíme naši spiritualitu propagovat a obohacovat jí křesťany a křesťanky jiných církví. V tomto kontextu musí být jasné, že naše malá velikost je spíše ku prospěchu, protože pro nikoho nepředstavuje ohrožení. Na tomto umenšení stojí naše „autorita“.

Dosáhli jsme již několika zajímavých výsledků, přesto ale stojíme teprve na počátku cesty, která nás vede do budoucna. Je důležité, aby bylo ekumenické snažení podporováno a aby se na něm účastnilo co nejvíce stran. Proto bychom vás rádi vyzvali, abyste toto úsilí podpořili svými sympatiemi a modlitbami. A kde je to možné, abyste se i přímo angažovali v ekumeně, kterou by naše církevní obce měly spolunést.

V naší době, ve které je křesťanský svět rozdělen i mnoha otázkami morálky, je též velmi důležité stavět most mezi takzvanými „liberály“ a „konzervativci.“ Bylo by krátkozraké se v teologii i v etice přiznat k jednomu či druhému směru. Měli bychom se daleko spíše snažit obě strany přivádět k sobě navzájem a tak přispívat k tomu, aby bylo možné jejich stanoviska prozkoumávat.

I v tomto bodě se pro nás hodí role „svolavatele“, který cestou našeho povolání zve k rozhovoru. Snad by i v tomto bodu mohla hrát stimulující roli autorita, kterou jsou tradičně obklopeny staré biskupské stolce, jako ten utrechtský.

“Co všude, vždy a všemi bylo věreno ...”

Výzva Vincence Lerinského ke stavění mostů a hledání společenství přetrvává. Mnich z Lérins hledal cestu pro pestré křesťanství, kterému hrozilo, že se stane nesouvztažným chaosem. I v naší době je pestrost křesťanstva velmi značná. To je pro nás jistě šance, ale zároveň také ohrožení. Umění spočívá v tom, naše různé rozdíly viditelně propojovat jeden s druhým, aniž by vznikla nejednotnost a spor. Tato výzva stojí i

před celým světem. Tím se křesťanstvo neliší příliš od světa, ve kterém žije. O to ztelněji volá Bůh křesťany, aby vsadili na znamení smíření, jednoty a společenství, která svět tolik potřebuje. Ke 125. výročí našeho společenství vyslovujeme jako biskupové církvi Utrechtské unie nahlas a zřetelně své odhodlání. Naše spiritualita otevřenosti, provázanosti a účasti v nás probouzí charisma stavitele mostů a činí z unijních církví a unie samotné místo setkávání, kde – ještě stále – lze nacházet společenství a jednotu jakožto dar od Boha, Otce, Syna i Ducha svatého.

Bůh budiž požehnan v tento pamětní den za všechno, co naše církve směly znamenat za posledních 125 let, Bohu díky za to, co v nás jeho Duch až do dnešního dne působí.

Dr. Joris A.O.L. Vercammen,
arcibiskup utrechtský,
předseda Mezinárodní starokatolické biskupské konference

Dr. Harald Rein,
biskup Starokatolické církve Švýcarska,
sekretář Mezinárodní biskupské konference

ThMgr. Dušan Hejbal,
biskup Starokatolické církve v České republice

Dr. John Okoro,
biskup Starokatolické církve Rakouska

Dr. Matthias Ring,
biskup Katolického biskupství starokatolíků v Německu

Dr. Dirk Jan Schoon,
biskup haarlemský

Dr. Wiktor Wysoczanski,
biskup Polskokatolické církve v Polsku

1889 2014

125 LECIE
UNII UTRECHSKIEJ

Wstań i idź!

MIĘDZYNARODOWY KONGRES STAROKATOLICKI 2014

1889 2014

125 JAAR
UNIE VAN UTRECHT

Sta open ga!

INTERNATIONAAL OUD-KATHOLIEKEN CONGRES 2014

1889 2014

125 YEARS
UNION OF UTRECHT

Get up and go!

INTERNATIONAL OLD CATHOLIC CONGRESS 2014

1889 2014

125 JAHRE
UTRECHTER UNION

Steh auf und geh!

INTERNATIONALER ALTKATHOLIKENKONGRESS 2014

1889 2014

125 LET
UTRECHTSKÉ UNIE

Vstaň a jdi!

MEZINÁRODNÍ STAROKATOLICKÝ KONGRES 2014

1889 2014

125 ANS
L'UNION D'UTRECHT

Lève-toi et marche!

CONGRÈS INTERNATIONAL DES VIEUX-CATHOLIQUES 2014

1889 2014

125 LECIE
UNII UTRECHSKIEJ

Wstań i kreni!

MIĘDZYNARODOWY KONGRES STAROKATOLICKI 2014